πλισμού, όπως τα δοχεία που προορίζονται για τη διατήρηση, αποθήκευση ή καλλιέργεια μιας ουσίας που αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας και τα οποία δεν συμβάλλουν παρά μόνο παθητικά κατά την εξέλιξη της διαδικασίας της επιστημονικής έρευνας.

Bahlmann Pescatore Due

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Ιανουαρίου 1984.

Ο γραμματέας
κ.α.α.

J. A. Pompe

Βοηθός γραμματέας

Ο πρόεδρος του δεύτερου τμήματος

K. Bahlmann

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PIETER VERLOREN VAN THEMAAT ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1983 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

1. Τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης

Επί του ερωτήματος, το οποίο σας υπέβαλε με διάταξη της 8ης Μαΐου 1983 το Finanzgericht του Μονάχου, η θέση μου έχει ως εξής: Τη φορά αυτή η διαφορά αφορά το ζήτημα αν οι γυάλινες φιάλες, τις οποίες εισάγει το προσφεύγον και οι οποίες προορίζονται για την υπό αποστείρωση διατήρηση και ιστοκαλλιέργεια καρκινικών κυττάρων του ανθρώπου, είναι επιστημονικά όργανα ή συσκευές υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1798/75 της 1ης Ιουλίου 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 87), όπως αρχικά ίσχυε.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε το Ludwig-Maximilians-Universität του Μονάχου, οι γυάλινες φιάλες κατασκευάζονται από μολυβδύαλο υλικό το οποίο, ακόμα και σε μακρά τοποθέτηση, δεν αποδεσμεύει ουσίες, στο αλκαλικό μέσο. Εξάλλου οι φιάλες έχουν επίπεδη βάση που επιτρέπει την ανάπτυξη των κυττάρων, καθώς και ιδιαίτερο χείλος εκχύσεως· το τελευταίο έχει κατασκευαστεί ειδικά για τα μέσα ιστοκαλλιέργειας και καθιστά δυνατή την έκχυση των διαλύσεων χωρίς αυτές να τρέξουν από το χείλος της φιάλης, πράγμα που είναι πολύ σημαντικό λόγω των εξαιρετικών απαιτήσεων αποστείρωσης.

Για την απάντηση που πρέπει να δοθεί στο ερώτημα που σας υποβλήθηκε, προϋποτίθεται ότι όχι μόνο τα στοιχεία αυτά είναι ακριβή, αλλά επίσης και ότι οι γυάλινες φιάλες χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για

1 — Μετάφραση από τα γερμανικά.

την επιστημονική έρευνα επί των εν λόγω καρκινικών κυττάρων. Προϋποτίθεται, περαιτέρω, ότι δεν έχει διαπιστωθεί ότι παρόμοιες γυάλινες φιάλες κατασκευάζονται και στην Κοινότητα. Αλλιώς το Finanzgericht του Μονάχου, χωρίς αμφιβολία, δεν θα σας είχε υποβάλει το ερώτημα, ενόψει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο 6, του κανονισμού. Πάντως η Επιτροπή ορθώς παρατηρεί σχετικώς στη σελίδα 7 του υπομνήματός της, ότι η διαπίστωση αυτή απαιτεί σε κάθε περίπτωση σχετικά λεπτομερείς έρευνες και ότι, για το λόγο αυτό, η υιοθέτηση ελεύθερης ερμηνείας των όρων «επιστημονικά όργανα και συσκευές» είναι προς το συμφέρον της επιστημονικής έρευνας, αλλά πρέπει όμως να αποφεύγεται η υπερβολική διαστολή των όρων αυτών [1].

2. Άλλα σημεία αναφοράς

Στην απόφασή σας της 10ης Νοεμβρίου 1983 στην υπόθεση 300/82 (Gesamthochschule Essen κατά Hauptzollamt Düsseldorf), έχετε ήδη αποφανθεί στη σκέψη 9: «Δεδομένου ότι, σύμφωνα με την πρώτη αιτιολογική σκέψη αυτού του κανονισμού, η δασμολογική ατέλεια παρέχεται για αντικείμενα εκπαιδευτικού, επιστημονικού ή μορφωτικού χαρακτήρα "κατά το δυνατόν", ο όρος "επιστημονικό όργανο", υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1798/75 δεν επιδέχεται συσταλτική ερμηνεία». Στις σκέψεις 10 μέχρι 14, η απόφαση περιέχει και άλλους λόγους κατά της συσταλτικής ερμηνείας του εν λόγω όρου. Περαιτέρω, για την απάντηση στο ερώτημα περί του αν το υλικό που αποτελούσε το αντικείμενο της διαφοράς στην υπόθεση αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως «επιστημονικό όργανο», η απάντησή σας, αυτή καθαυτή, επιτρέπει να συναχθούν τα ακόλουθα κριτήρια:

1. το υλικό (δηλαδή, στην υπόθεση αυτή, ράβδος, από πλαστικό ορισμένης συνθέσεως) πρέπει να επιτελεί ουσιώδη λειτουργία για την επίτευξη ορισμένων αποτελεσμάτων·

2. να χρησιμεύει μακροπρόθεσμα για σκοπούς επιστημονικής έρευνας, και

3. να είναι απαραίτητο μέσο για την επίτευξη των σκοπών αυτών.

Εκ πρώτης όψεως, θα μπορούσαμε εύκολα να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι και οι φιάλες, περί των οποίων πρόκειται εδώ, ανταποκρίνονται στα κριτήρια αυτά. Σ' αυτό αναφέρθηκε ορθώς πριν από λίγο και ο εκπρόσωπος της Επιτροπής.

Τα ίδια κριτήρια θα μπορούσαν λοιπόν να εφαρμοστούν και στην απάντηση του ερωτήματος που σας έχει υποβληθεί τώρα. Αντίθετα από την υπόθεση 300/82, δεν αμφισβητείται στην υπό κρίση περίπτωση ότι πρόκειται για «αντικείμενα». Το ότι οι φιάλες επιτελούν ουσιώδη λειτουργία για την επίτευξη ορισμένων αποτελεσμάτων επιστημονικής έρευνας μακροπρόθεσμα φαίνεται επίσης να συνάγεται, εκ πρώτης όψεως, από τα πραγματικά περιστατικά, όπως το γνωρίζουμε. Τέλος, η διαπίστωση αν οι φιάλες είναι απαραίτητα μέσα για το σκοπό αυτό θα μπορούσε επίσης, εκ πρώτης όψεως, να αφεθεί στον εθνικό δικαστή. Εντούτοις δεν θα σας προτείνω την απάντηση αυτή.

Για να μπορεί η γλώσσα να επιτελέσει το χρήσιμο ρόλο της ως «επιστημονικό όργανο» και ως όργανο νομοθεσίας και νομολογίας, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, εκτός από το σκοπό ενός κανονισμού και τη διαφορετική κάθε φορά συγκεκριμένη κατάσταση, οι όροι που χρησιμοποιεί, η διατύπωση των διατάξεών του και η γενική

1 — Αυτή η απόδοση της εν λόγω παρατηρήσεως της Επιτροπής νομίζω ότι είναι σύμφωνη προς το πνεύμα της. Η ίδια η Επιτροπή αναφέρει σχετικά, κατά λιγότερο εύστοχο τρόπο, ότι πρέπει να αποφευχθεί η υπερβολική επέκταση των δασμολογικών ατελειών. Το αποτέλεσμα αυτό μπορεί στην πραγματικότητα να επιτευχθεί επίσης με την εφαρμογή των περιοριστικών όρων του κανονισμού που επιδιώκουν άμεσα τους στόχους διομηχανικής πολιτικής του κανονισμού, έστω κι αν αυτό συνεπάγεται υπερβολικό φόρτο εργασίας. Ο φόρτος εργασίας θα είναι οπωσδήποτε ιδιαίτερα υπερβολικός όταν πρόκειται για σχετικά φθηνά και απλά βοηθητικά μέσα, τα οποία χρησιμοποιούνται για την έρευνα.

οικονομία του, ώστε να επιτευχθεί σωστή ερμηνεία. Πολλοί νόμοι, καθώς επίσης και ο κανονισμός που πρέπει να ερμηνευτεί εδώ, αποτελούν συμβιβαστικές λύσεις μεταξύ διαφορετικών σκοπών, στην περίπτωση δε που μας απασχολεί μεταξύ σκοπών ερευνητικής πολιτικής και σκοπών βιομηχανικής και εμπορικής πολιτικής. Πρέπει συνεπώς να αναζητηθεί, βάσει των προαναφερθέντων ερμηνευτικών κριτήριων, η ακριβής σημασία του κανονισμού για την εν λόγω κατηγορία συγκεκριμένων περιπτώσεων.

Από τη σκέψη 15 της απόφασής σας στην υπόθεση 300/82, θα μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι *υλικά* που χρησιμεύουν όχι ως *μέσο* (όπως συνέβαινε στην υπόθεση αυτή) αλλά ως *αντικείμενο* της επιστημονικής έρευνας, δεν μπορούν να θεωρηθούν επιστημονικά όργανα. Το ερώτημα περί του κατά πόσο η διάκριση αυτή μεταξύ μέσου έρευνας και αντικειμένου της έρευνας θα επιτρέπει *πάντοτε* την εξεύρεση λύσεως, δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί εδώ. Στις προτάσεις μου στην υπόθεση 300/82, έκανα ήδη μερικές παρατηρήσεις επί του θέματος αυτού. Εκείνο που είναι βέβαιο, αντιθέτως, είναι ότι στην παρούσα περίπτωση, πρόκειται για αντικείμενα, τα οποία δεν είναι «όργανα» που χρησιμεύουν στην καθεαυτή έρευνα, αλλά προορίζονται για την υπό αποστείρωση διατήρηση και ιστοκαλλιέργεια του εν λόγω ερευνητικού υλικού. Κατά τη γνώμη μου θα ήταν υπερβολικό να θεωρηθούν ακόμα και παρόμοια δευτέρου βαθμού έμμεσα βοηθητικά μέσα ως «επιστημονικό όργανο» υπό την έννοια του κανονισμού. Ούτε το ψυγείο, παραδείγματος χάριν, καθίσταται εργαλείο που χρησιμεύει στο φαγητό, λόγω του ότι χρησιμεύει για τη διατήρηση των τροφίμων. Οι φιάλες, για τις οποίες πρόκειται εδώ, επιτελούν βέβαια έμμεσα σημαντική λειτουργία σε σχέση με την έρευνα και αποτελούν προϋπόθεση τις δυνατότητας διενέργειας αυτής καθεαυτής της έρευνας. Αλλά η καθαυτή έρευνα δεν διενεργείται *μέσω* των αντικειμένων αυτών. Η Επιτροπή παρατηρεί πάντως ορθώς επ' αυτού, στο σημείο 3 του υπομνήματός της, ότι πρόκειται εδώ για το αποφασιστικής σημασίας κοινό χαρακτηριστικό των παραδειγμάτων επιστημονικών οργάνων που αναφέρονται σε επίσημο έγγραφο της UNESCO. Σ' αυτό προστίθεται επίσης το γεγονός ότι δεν μπορεί να προβλεφθεί μέχρι ποίου σημείου είναι δυνατόν να φτάσει τελικά το όριο της δασμολογικής αυτής ατέλειας, αν αρχίσουν να θεωρούνται επίσης ως επιστημονικά όργανα, σε μία περίπτωση βοηθητικά μέσα που χρησιμεύουν για τη διατήρηση του ερευνητικού υλικού, ίσως δε σε μία άλλη περίπτωση άλλα έμμεσα βοηθητικά μέσα που χρησιμεύουν παραδείγματος χάριν για την κατασκευή ερευνητικών οργάνων. Εν πάση περιπτώσει, δεν θα λαμβανόταν έτσι αρκετά υπόψη η συμβιβαστική ρύθμιση μεταξύ της ερευνητικής πολιτικής και της βιομηχανικής και εμπορικής πολιτικής που επιδιώκει ο κανονισμός.

Από τη σκέψη 16 της απόφασής σας στην υπόθεση 300/82, εξάλλου, καταφαίνεται ήδη, ότι δεν είχατε καθόλου την πρόθεση να δώσετε, στην απόφαση αυτή, γενικό και πλήρη ορισμό της έννοιας των επιστημονικών οργάνων.

Εξάλλου, φαίνεται από τις σκέψεις που εξέθεσα μέχρι τώρα ότι, κατά τη γνώμη μου κακώς το Finanzgericht του Μονάχου εστίασε το ερώτημα αποκλειστικά στις έννοιες «όργανα και συσκευές». Με το ερώτημα που τίθεται στην προκειμένη περίπτωση ερωτάται μάλλον αν πρόκειται για *επιστημονικό* όργανο (ή συσκευή) υπό την έννοια του κανονισμού. Για το λόγο αυτό, το ερώτημα του Finanzgericht πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια αυτή, όπως επίσης προκύπτει εξάλλου από την τελευταία φράση της σελίδας 5 του σκεπτικού της διάταξης περί παραπομπής.

Οι σκέψεις, τις οποίες εξέθεσα παραπάνω δείχνουν επίσης ότι δεν μπορώ να συμφωνήσω παρά μόνο μερικώς με την

απάντηση που πρότεινε η Επιτροπή στο υπόμνημά της με τις σημερινές προφορικές παρατηρήσεις της. Ειδικότερα, δεν θα ήθελα να θεωρήσω ως δεδομένη την άποψή της, σύμφωνα με την οποία μπορεί να γίνει λόγος για όργανα μόνο όταν πρόκειται για αντικείμενα, τα οποία επιτρέπουν την εκτέλεση ορισμένων ενεργειών ή την επίτευξη ορισμένων αποτελεσμάτων επί άλλων αντικειμένων. Ήδη στη συγκεκριμένη περίπτωση της υπόθεσης 300/82, ένα τέτοιο κριτήριο δεν θα παρουσίαζε μεγάλη χρησιμότητα για το παραπέμπον δικαστήριο και, εξάλλου, η απόφασή σας στην υπόθεση αυτή δεν περιέχει παρόμοιο κριτήριο. Ούτε για το ερώτημα που σας έχει τώρα υποβληθεί χρειάζεστε, κατά την άποψή μου, το κριτήριο του «απαραίτητου χαρακτήρα», το οποίο συνήγαγε σήμερα η Επιτροπή από την απόφασή σας στην υπόθεση 300/82. Αντίθετα, μπορώ να συμφωνήσω με την άποψη της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία δεν πρέπει να αποδίδεται μεγάλη σημασία, για την ερμηνεία του κανονισμού, στο συμπληρωματικό όρο «Gerät» (σκεύος) που υπάρχει στη γερμανική διατύπωση του κανονισμού, διότι δεν υπάρχει αντίστοιχος όρος στη διατύπωσή του στις άλλες γλώσσες. Καθώς τα κριτήρια που εξέθεσα, ως προς τη σχέση με την καθεαυτή έρευνα, εφαρμόζονται και στην περίπτωση ενός «Gerät», το σημείο αυτό, κατά τα λοιπά, δεν παρουσιάζει πλέον πρακτική σημασία.

3. Πρόταση

Βάσει των προηγουμένων σκέψεών μου, σας προτείνω να απαντήσετε ως ακολούθως στο ερώτημα το Finanzgericht του Μονάχου. Για να μην προδικάσω ανώφελα την απάντηση σε άλλες περιπτώσεις, σας προτείνω αρνητική απάντηση, η οποία δεν έχει εφαρμογή περαιτέρω, στην αφηρημένη μορφή της, παρά μόνο σε περιπτώσεις παρεμφερείς με την περίπτωση που αποτελεί το αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως.

«Το άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτη φράση, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1798/75, της 10ης Ιουλίου 1985 (στην αρχική του διατύπωση), έχει την έννοια, ως προς τους όρους «επιστημονικά όργανα και συσκευές», ότι δεν αφορά τα αντικείμενα που χρησιμεύουν μόνο για τη διατήρηση ή την καλλιέργεια του ερευνητικού υλικού.»